

[Arne Bjerregaard.]

demokrati. Men da vi nu har gennemført det på alle andre områder, må vi selvfølgelig også følge det op her. Men som sagt, det er kun magtens udtryksform, det er ikke en livsholdning, det er ikke viljen til demokrati, der ligger i dette fra de implicerede parter. Det var måske et sidespring.

Med hensyn til de forslag, der er kommet om kontantlån og forhåndsprioritering, må jeg sige, at det kan få uheldige konsekvenser, hvis det er sådan, at man pludselig begynder med en forhåndsprioritering. Jeg tror simpelt hen ikke, vores realkreditsystem kan holde til det i øjeblikket, og med hensyn til kontantlånene vil de jo få, som det allerede er sagt, uheldig indflydelse med hensyn til renten. Men som forslaget ligger her, skal vi gerne fra kristeligt folkeparti anbefale det til velvillig behandling.

Hvad angår det sidste forslag, fremsat af det kommunistiske parti, må jeg, desværre måske, sige, at vi i hjertet er ganske på linje med det kommunistiske parti i, at det er uheldigt, at vi beregner moms på de langvarige forbrugsgoder. Det har vi også fremført, da vi forhandlede, men vi mener, vi er ærlige, og vi må altså her sige: vi har fremført det, men det lykkedes ikke at få gehør på, at langvarige forbrugsgoder ikke skulle momsbelægges, og for at få forliget igennem måtte vi altså sluge dette. Vi kan ikke fremme det kommunistiske forslag, for når vi har indgået et forlig, ønsker vi at holde forligsaftalen.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg vil allerførst gerne sige, at med hensyn til forslaget om realkreditinstitutionerne kan vi selvfølgelig gå ind for, at de ansatte får pladser i bestyrelsen.

Hvad angår spørgsmålet om grænserne for låntagning, vil vi se nærmere på dette spørgsmål.

Tre af de boliglovsforslag, vi behandler i dag, er jo det foreløbige resultat af de 6 partiers boligforlig, der blev indgået i juni måned 1974. Inden jeg nu tager fat på de enkelte lovforslag, finder jeg dog, det er påkrævet at se lidt på den boligpolitiske udvikling, vi har haft i vores land.

Det er 109 år siden, at arbejderne på B & W oprettede den første boligforening. Det var et værn imod den blomstrende kapi-

talismes spekulationsbyggeri og udbytning. Byggespekulationen gik helt over gevind omkring århundredskiftet, med det resultat at der kom et stort byggekrak i 1908 og næsten stilstand i byggeriet. Kapitalismens boligpolitik havde simpelt hen spillet fallit, og nu måtte staten og kommunerne træde til. Den katastrofale boligmangel fremtvang dengang en ændret indstilling, lovgivningen lagde loft over huslejerne, boligproduktionen blev anerkendt som et vigtigt socialt spørgsmål, og det blev nu staten, der i vid udstrækning finansierede byggeriet: i en periode var to tredjedele af alt byggeri statsfinansieret.

I besættelsesårene blev der bygget meget lidt, og efter krigen var der derfor stort behov for boliger, og i april måned 1946 blev der gennemført en lovgivning, hvorefter der blev givet statslån op til 85 pct. og endvidere kommunegaranti. Andelsboligforeninger og almennyttige boligforeninger blomstrede dengang op, og det skyldes først og fremmest disse boligselskaber, at der i en årrække har været bygget gode og billige boliger.

Men fra 1950 begynder folketinget at revidere boliglovgivningen og i den gale retning: væk fra det sociale indslag og perspektiv. Helt galt bliver det, da den direkte statsfinansiering ophører og de almennyttige boligselskaber henvises til at låne penge over Børsens obligationsmarked. Da så renten ryger betydeligt i vejret, så der ikke kan bygges boliger, folk kan betale, ja, så begynder den lapperilovgivning, som vi kender så godt, med rentesikring, med driftstilskud, med ekstraordinære driftstilskud osv.

Så kom endelig momsrefusionens bortfald i 1972. Det betød to ting: endnu dyrere byggeri samt en helt igennem usund og forkvaklet forcering af parcelhusbyggeriet. Det er rigtigt, at dansk økonomi lider under den almindelige kapitalistiske krise, men det er også afgørende, hvordan vi selv tackler problemerne, og det er gjort særdeles dårligt. Hvad bolig- og byggekrisen angår, så er den i det store og hele et resultat af en både forkert og forfejlet boligpolitik.

Den foreløbig sidste fase i den boligpolitiske udvikling væk fra social boligpolitik og nærmere kapitalisternes ønskedrøm om et frit boligmarked har vi så i det boligforlig, som de fem borgerlige partier og social-